

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) เรียกได้อีกอย่างว่า ยุคหลังสังคมฐานความรู้ (Post Knowledge – based society) หรือที่เรียกอีกชื่อว่า ยุคโลกไร้พรมแดน (จินตนา สุจจันันท์, 2556) จะเป็นโลกที่เน้นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของคนจากต่างคนต่างปิดไปสู่สังคมต่างคนต่างเปิด เป็นโลกที่ก้าวข้ามสังคมที่เน้นการแข่งขันไปสู่การร่วมสร้างสรรค์ เป็นโลกที่ภูมิปัญญาได้ก้าวข้ามทรัพย์สินทางปัญญาสู่ภูมิปัญญามหาชน เช่น ยูทูป (Youtube) เป็นโลกที่สังคมมนุษย์ต้องเปลี่ยนวิถีจากการพึ่งพิงไปสู่ความเป็นอิสระและการพึ่งพาอาศัย (จินตนา สุจจันันท์, 2556) การสอนในรูปแบบการบรรยายหน้าชั้นเรียน การบอกสาระวิชาให้จดถือเป็นวิธีการเรียนแบบนักเรียนเป็นผู้รับการถ่ายทอดสาระด้วยวิธีการที่ล้าสมัย เนื่องจากสภาพของผู้เรียนจะมีเพียงเป็นผู้ฟัง และเป็นผู้จดและจำ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนในการเรียนรู้กระบวนการแบบเดิม ๆ พบว่า ในกระบวนการเรียนรู้อย่างแบบเดิม ๆ ผู้เรียนทำตาม หรือปฏิบัติตามที่ครูสั่งมีมาตรฐานของโปรแกรม ไม่มีความยืดหยุ่นรับความรู้โดยตรงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นทางวิทยาศาสตร์เน้นการเรียนรู้ที่ได้รับความรู้ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ผู้เรียน มีความยากต่อผู้เรียนที่จะมีโอกาสสร้างวัลจากสถาบันอื่น (พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์, 2558)

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) และสอดคล้องกับค่านิยมของมหาวิทยาลัยที่ว่า RBRU ซึ่งหมายถึง R : Responsibility คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กร และสังคม B : Best คือ ความเป็นเลิศของบุคลากร ความรอบรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ และความเป็นมืออาชีพ R : Relationship คือ การมีสัมพันธ์ที่ดีก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม และ U : Unity คือ ความเป็นหนึ่งเดียวมีเอกภาพ โดยส่งเสริมให้คณาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความอิสระ ยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนมีความหลากหลายในวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เกิดแรงจูงใจและรักการเรียนรู้ อันจะส่งผลทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และมีความอยากเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การเปลี่ยนแปลงสภาวะทางด้านสังคมไทยนั้น พบว่า ปัญหาใหญ่เวลานี้คือ ปัญหาโครงสร้างของประชากรที่สูงวัยเพิ่มขึ้น ขณะที่สวนทางกับวัยเด็กและวัยทำงานที่มีจำนวนแรงงานที่ลดลงคนไทยได้รับการพัฒนาศักยภาพในทุกช่วงวัยแต่ยังคงมีปัญหาหลักที่คุณภาพการศึกษาและระดับสติปัญญาของเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557) การจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยได้มอบหมายให้กองบริการการศึกษา สำนักงานอธิการบดีให้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเร่งด่วนของสภามหาวิทยาลัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 โดยให้จัดทำโครงการพัฒนากระบวนการ

การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตบัณฑิตที่ฉลาดจัดการสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยมีเป้าหมายคือการยกระดับคุณภาพบัณฑิตโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้คณะกรรมการการศึกษาระดับชาติดำเนินการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แห่งยูเนสโก ได้มีข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในรายงาน “Learning : The Treasure Within” ที่แปลได้ว่า การเรียนรู้ : ชุมทรัพย์ในตน ในรายงานข้างต้นประกอบด้วยหลักคิดที่สำคัญทางการศึกษา คือ การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 4 แบบ ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) การเรียนเพื่อปฏิบัติได้ (Learning to Do) การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) ซึ่งส่วนหนึ่งของการขยายความหมายของการเรียนรู้จากรายงานจะพบว่า มีรูปแบบการศึกษาที่เรียกว่า 4 เสาหลักของการศึกษา (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2557)

การเรียนการสอน สำหรับในระยะที่ 1 เริ่มต้นจากการกำหนดนโยบายระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเปรียบเสมือนรากแก้ว การสนับสนุนจากผู้บริหารของมหาวิทยาลัย การกระตุ้น และการส่งเสริมจากผู้บริหารระดับคณะนำไปสู่การค้นพบแนวปฏิบัติที่ดีซึ่งประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ใน 2 ลักษณะ คือ ในรายวิชาปฏิบัติและรายวิชาบรรยาย โดยในงานวิจัยนี้จะเป็นการวิจัยกึ่งทดลองในกลุ่มรายวิชาบรรยาย ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้สอน (Teacher) ความรู้ (Knowledge) และผู้เรียน (Student) ว่า การศึกษาจากสายธารแห่งการเรียนรู้ คือ การถ่ายทอดองค์ความรู้จากวิชาการและประสบการณ์จากผู้สอนและในเวลาเดียวกันเมื่อผู้เรียนได้รับความรู้แล้ว ได้นำความรู้ไปสู่การปฏิบัติก็สามารถสะท้อนผลของการปฏิบัติกลับมาสู่ผู้สอน เพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกันภายใต้เส้นทางการเรียนรู้ที่ไม่มีจุดสิ้นสุด โดยมีเส้นทางการหมุนเวียนแห่งความรู้ เป็นรูปเลข 8 หรือ Infinity ซึ่งเป็นขั้นตอนของการสร้างความรู้ที่ไม่มีที่สิ้นสุด สามารถที่จะค้นคว้า แสวงหา ความรู้ได้อย่างตลอดเวลา และนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อิงตาม Infinity Knowledge : IKModel ดำเนินการโดยใช้กระบวนการ PDCA เป็นฐานในการกำหนดกระบวนการวิจัย โดยมีหลักการที่สำคัญ ประกอบด้วย การกำหนดการวางแผนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการเรียนรู้ มคอ.3 ซึ่งในรายวิชานั้น ผู้สอนจะกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมที่เหมาะสมในแต่ละรายวิชาเพื่อทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หลังจากวางแผนในรายวิชานั้น ๆ แล้วขั้นตอนต่อไปคือ เริ่มเข้าสู่งานดำเนินการตามแผน โดยให้ผู้เรียนจัดกลุ่มเพื่อกำหนดบุคคลที่รับผิดชอบและหัวหน้ากลุ่ม ร่วมกันค้นคว้าองค์ความรู้ โดยต้องมีการกำหนดเป้าหมาย และกติกา ในการจัดการความรู้ที่ชัดเจนซึ่งจะเกิดจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ของนักศึกษา ในรายวิชาที่กำหนดให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมาถึงขั้นตอนที่ 3 คือ การตรวจสอบ เพื่อเป็นการติดตามผลการดำเนินงาน ตามรายกิจกรรมของรายวิชานั้น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอน ซึ่งในการติดตามนี้ก็คือ การเรียนรู้ จากสิ่งที่ผู้สอนกำหนดโจทย์ให้นักศึกษา ในรายวิชานั้น ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งจากการเรียนรู้ในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ซึ่งในการใช้วิธีการตรวจสอบย่อมขึ้นกับธรรมชาติของรายวิชานั้น ๆ อันนำไปสู่การนำเสนอผ่านทางรายงาน หรือวีดิโอการเรียนรู้ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานระดับอุดมศึกษา ซึ่งในกระบวนการสุดท้ายของ PDCA คือ A หรือ ACT การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของชิ้นงานที่นักศึกษาได้นำเสนอ เพื่อให้คำแนะนำหรือปรับปรุงแก้ไขต่อไป ให้มีความถูกต้อง

ตามหลักวิชา ซึ่งเมื่อมีการดำเนินการครบทุกขั้นตอนแล้ว ผู้เรียนย่อมจะได้รับประโยชน์ ตามค่าคะแนนที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น ๆ ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ จะได้นำโมเดล Infinity Knowledge Model : IK Model มาเพื่อประกอบใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาบรรยาย บรรยาย จำนวน 7 รายวิชา ผู้สอน 7 คน จำนวน 2 คณะ คือ คณะนิติศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ ดังนี้

- (1) รายวิชาการศึกษาคติชนวิทยา
- (2) รายวิชาการพัฒนาทักษะการฟังและการดู
- (3) รายวิชาการเขียนร้อยกรอง
- (4) รายวิชาวิธีการสอนภาษาอังกฤษ 1
- (5) วิชาการศึกษาแบบเรียนรวม
- (6) รายวิชาหลักสูตรและการสอน
- (7) รายวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและระบบกฎหมาย

ในการศึกษาประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบ IK Model ที่จะนำไปสู่การปรับใช้พัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา TQF จากการเลือก 7 รายวิชาดังกล่าวข้างต้น จึงเกิดคำถามการวิจัยว่าผลของการใช้สายธารแห่งการเรียนรู้ แบบ Infinity Knowledge Model : IK สามารถพัฒนาทักษะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้หรือไม่ อย่างไร และนักศึกษา มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ IK Model หรือไม่ อย่างไร อีกทั้งผลการวิจัยสามารถใช้สำหรับพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากปัญหาการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักและเห็นความสำคัญที่จะศึกษา กรณีที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในวิธีที่เรียกว่า โมเดล Infinity Knowledge Model หรือการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุดเพื่อเปรียบเทียบกระบวนการในการพัฒนาผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TOF) ระหว่างก่อนใช้กับหลังการใช้โมเดลข้างต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TOF) ของนักศึกษา หลังจากใช้รูปแบบ Infinity Knowledge Model : IK Model ในการจัดการเรียนการสอน X, SD
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนหลังจากใช้รูปแบบ Infinity Knowledge Model : IK Model ในการจัดการเรียนการสอน t-test
3. เพื่อเปรียบเทียบความคงทนของผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หลังจากการใช้รูปแบบ Infinity Knowledge Model : IK Model ในการจัดการเรียนการสอน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ IK Model

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ประโยชน์เชิงวิชาการ คือ องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน รายวิชาบรรยายจากการใช้สายธารแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการจัดรูปแบบการสอนที่เป็นบริบทเฉพาะของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. ประโยชน์เชิงนโยบายได้ข้อมูลนำไปวางแผนเพื่อการยกระดับการเรียนการสอน นักศึกษาปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรมของการจัดการเรียนการสอนโดยการพัฒนากระบวนการทัศน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ลงสู่รายวิชาในกลุ่มบรรยาย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี จำนวน 330 คน ได้แก่

1.1 สาขาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จำนวน 156 คน

 ชั้นปีที่ 1 จำนวน 47 คน

 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 61 คน

 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 48 คน

1.2 สาขาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์

 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 55 คน

1.3 สาขาการศึกษาพิเศษและภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์

 ชั้นปีที่ 1 จำนวน 17 คน

1.4 สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 25 คน

1.5 หลักสูตรนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์

 ชั้นปีที่ 1 จำนวน 77 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มทดลอง

จำนวน 330 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ขอบเขตเนื้อหา

ใช้รูปแบบสายธารแห่งการเรียนรู้ “Infinity Knowledge Model : IKModel ตามกรอบทักษะมาตรฐาน TQF 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. ด้านความรู้ด้าน

3. ด้านทักษะทางปัญญา

4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการทดลอง คือ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561

นิยามศัพท์

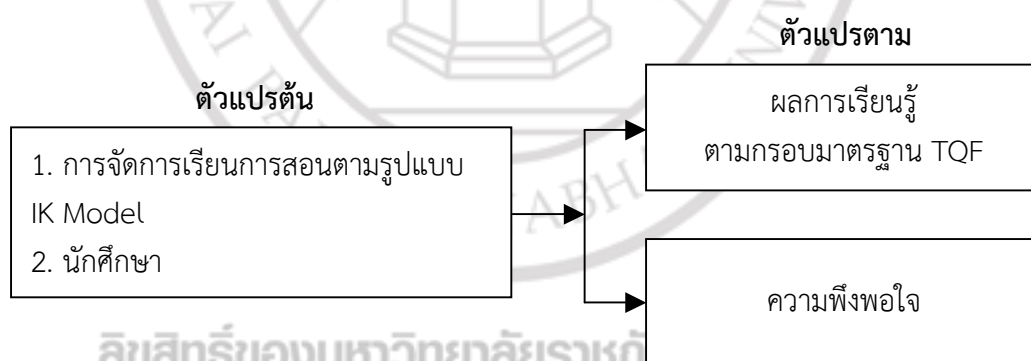
การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษ TQF ที่กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบและด้านทักษะ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สายธารแห่งการเรียนรู้ (Infinity Knowledge Model : IK Model) หมายถึง การเรียนรู้ สัญลักษณ์รูปเลข 8 ที่แสดงถึงการไม่มีที่สิ้นสุดในกระบวนการเรียนรู้ระหว่าง ครู/ผู้สอน และผู้เรียน ที่มีการไหลเวียนขององค์ความรู้ที่ได้รับเพื่อไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ต่อไปและมีการพัฒนาต่อไปได้

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่ร่วมพัฒนาและเรียนรู้ในรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอินฟินิตี้

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้รูปแบบIK Model ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัยไว้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

ผู้เรียนมีทักษะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน